

KUST OP KRACHT

“Het opspuiten van nieuw land in zee was niks nieuws, maar wel voor ons land en op deze schaal”

NOORD-HOLLANDSE KUST OP KRACHT

De Hondsbossche en Pettemer Zeewering (HPZ) was een Zwakke Schakel in de Noord-Hollandse kust. Hij voldeed niet meer aan de wettelijke veiligheidsnormen. Daarom is de kust met zand versterkt. In maart 2015 lag er voldoende zand en was de kust op kracht. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rijkswaterstaat en de provincie Noord-Holland werkten samen aan de versterking van deze Zwakke Schakel. Daarnaast maakt provincie Noord-Holland, samen met de gemeenten Bergen en Schagen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland de kust aantrekkelijker door de inrichting te verbeteren. Kust op Kracht verwoordt de ambitie van de samenwerkingspartners: een veilige en mooie Noord-Hollandse kust.

Bestuurder Kees Stam: “Dit project is van iedereen”

“Vanaf het moment dat ik me met het project ging bezighouden, was ik enthousiast”, zegt Kees Stam, dagelijks bestuurder van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. “Maar gaandeweg werd ik steeds enthousiaster. Een project als dit, waarbij je in een ongelofelijk tempo nieuw land ziet ontstaan, maak je maar eens in je leven mee.”

Kees Stam herinnert zich nog hoe er eerst nog twee oplossingsvarianten voor de kustversterking lagen: een harde en een zachte variant. “Aanvankelijk waren we geneigd om op de traditionele manier te werk te gaan, door de dijk hoger en breder te maken. Dat we samen met Rijkswaterstaat uiteindelijk hebben gekozen voor de zandige oplossing, komt doordat de omgeving hier grotendeels voor was. Daarnaast pleitte de commissie voor duurzame kustontwikkeling voor kustverdediging met meer zand, zodat we beter voorbereid zouden zijn op de klimaatverandering.”

De ‘zachte variant’ zou meteen ook wel de duurder zijn. “Maar we hebben qua markt het tij mee gehad”, zegt de bestuurder. “We hebben bij de aanbesteding een maximum bedrag genoemd, waar men ruim onder is gebleven. De kostprijs voor het verplaatsen van zand is de laatste jaren sterk gedaald door schaalvergroting, dat scheelt. Het speelde ook mee dat de aannemers graag eens in Nederland wilden laten zien welke sterke staaltjes ze ook al in Dubai hadden geflikt. Het opspuiten van nieuw land in zee was in die zin niks nieuws, maar wel voor ons land en op deze schaal.”

OVERDRACHT AAN RIJKSWATERSTAAT

Nu de uitvoering helemaal voltooid is, worden de rollen tussen Rijkswaterstaat en HHNK als gezamenlijk opdrachtgever voor de kustversterking omgedraaid. “Waar HHNK de kar trok tijdens de realisatie, is Rijkswaterstaat verantwoordelijkheid voor het onderhoud. Zo stuurt Rijkswaterstaat de komende twintig jaar de aannemer aan voor de onderhoudswerkzaamheden”, legt Stam uit. “Vooraf is uiteraard berekend wat het zand gaat doen onder invloed van weer, wind en getijden. Maar er zal goed gecontroleerd moeten worden of dat ook daadwerkelijk klopt. Rijkswaterstaat heeft daar alle expertise voor in huis.” Wat niet wil zeggen dat HHNK nu de handen af trekt van de Hondsbossche Duinen, zoals ze sinds kort heten. “Wij blijven beheerder en zijn het vaakst in het gebied aanwezig. Wat verandert, is dat niet wij maar Rijkswaterstaat de aannemer vertelt wat er moet gebeuren. Overigens is dat, verwachten we, de komende jaren maar heel weinig.”

Wat Stam achteraf nog even expliciet wil benoemen, is de uitstekende samenwerking met de vele partijen die bij de aanleg van de kustversterking betrokken waren, en nog steeds zijn: “Dat heb ik nog nooit in deze mate meegemaakt. De strandopgangen die we samen met de gemeenten hebben aangelegd, de natuurterreinen die we samen met natuurorganisaties hebben ontwikkeld, de projecten die in de omgeving ontstonden, met ondersteuning van de provincie: het was en is heel bijzonder allemaal. Doordat er zó veel partijen bij het project betrokken raakten, is iedereen nu enthousiast over het resultaat. We hebben allemaal het gevoel: dit nieuwe stukje Nederland is van óns.”

Omgevingsmanager Kustonderhoud Rijkswaterstaat Harold Hansen: Aannemer start 20 jaar onderhoud Hondsbossche Duinen

Vanaf nu heeft Rijkswaterstaat de aansturing van de aannemer voor het onderhoud aan de Hondsbossche Duinen overgenomen van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK).

Dat de aanlegfase daarmee overgaat in het onderhoud voor 20 jaar daar merkt de omgeving verder helemaal niks van. We vroegen naar het hoe en waarom van deze overdracht aan Harold Hansen, omgevingsmanager Kustonderhoud van Rijkswaterstaat.

GEEN GROOT FEEST OP 19 NOVEMBER?

“Nee hoor. De feestelijkheden rondom de oplevering van de nieuwe duinen en het nieuwe strand vonden al plaats op 11 oktober, bij de bekendmaking van de naam van het nieuwe gebied. Dat was een mooi moment om de samenwerking te onderstrepen én om de oplevering van dit prachtige project samen met de omgeving te vieren. Van deze overdracht merkt de omgeving verder niks. Rijkswaterstaat en HHNK blijven samen gewoon zorgen voor een veilige kust en droge voeten. Daar gaat het om; niet wie de aannemer aanstuurt.”

WAT HOUDT DE OVERDRACHT NU EIGENLIJK PRECIES IN?

“Laat ik dan even bij het begin beginnen. Rijkswaterstaat en de waterschappen zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van de zeewering in heel Nederland. Onze organisaties hebben dus een gezamenlijke taak: droge voeten. En die samenwerking bestaat al jaren om Nederland te beschermen tegen de zee. Rijkswaterstaat handhaaft daarbij de basiskustlijn met zand. Dat betekent dat we in de gaten houden of er nog voldoende zand op en voor het strand ligt om bestand te zijn tegen stormen en zeespiegelstijging door klimaatverandering. Het stuk kust tussen Petten en Camperduin nemen we hier nu ook in mee. Hier was tot voor kort geen sprake van strand en duinen; de Hondsbossche en Pettemer Zeewering was als dijk in beheer bij HHNK die als primaire waterkering ons beschermde. Met de wetenschap dat de dijk niet meer aan de veiligheidseisen voldeed, het klimaat verandert en de zeespiegel stijgt werd deze plek aangemerkt als een van de zwakke schakels in de kustverdediging, en is gekozen om de kust te versterken met zand. De aanleg van dit project is aanbesteed, samen met 20 jaar onderhoud. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Rijkswaterstaat hebben afgesproken het project samen te doen, Hoogheemraadschap stuurde de aanleg aan, Rijkswaterstaat het onderhoud.”

Vragen of klachten met betrekking tot het nieuwe land rondom de Hondsbossche Duinen?

Bel dan de landelijke informatielijn van Rijkswaterstaat: 0800-8002: Maandag t/m vrijdag: 07.00-20.00 uur. Zaterdag, zondag en feestdagen: van 10.00-18.30 uur.

SPEELDE RIJKSWATERSTAAT DAN GEEN ROL BIJ DE AANLEG?

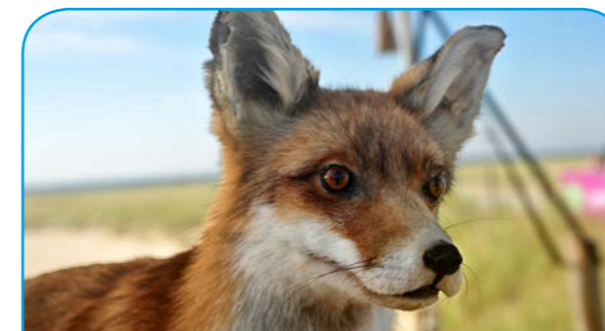
“Jazeker wel. We waren gezamenlijke opdrachtgever. Wij hebben meegedacht over het ontwerp, we hebben onze kennis over inkoop van zand en uitvoering van onderhoud van een zandige kust ingebracht. RWS heeft veel ervaring met dynamisch kustbeheer, dus met het op peil houden van de hoeveelheid zand vóór de duinen. Als er op bepaalde plekken langs de kust te weinig zand is, onder of boven water, dan brengen we extra zand aan. Een zandsuppletie noemen we dat. Hiermee helpen we de natuur een handje bij het op peil houden van onze zandige kust. Die expertise komt goed van pas in dit project, óók in de onderhoudsfase.”

WAAROM NEMEN JULLIE HET ONDERHOUD VAN DIT NIEUWE STUK KUST NIET METEEN OP IN JULLIE REGULIERE PROGRAMMA VOOR KUSTLIJNZORG?

“In de aanbesteding is meegenomen dat de aannemer het nieuwe stuk land niet alleen aanlegt, maar ook nog twintig jaar onderhoudt. Op die manier heeft de aannemer er zelf ook alle belang bij om een zo goed mogelijk eindresultaat op te leveren. Na afloop van die twintig jaar gaat het onderhoud van de waterkering terug naar HHNK. Het beheer blijft bij HHNK. Het strand en de vooroever, de eerste paar honderd meter onder water, gaan van af dan mee in de reguliere kustlijn zorg van Rijkswaterstaat. Het handhaven van de basiskustlijn zoals Rijkswaterstaat dat langs de hele Nederlandse kust doet.”

VERWACHTEN JULLIE VEEL WERK TE HEBBEN AAN DE HONDSBOSSCHE DUINEN?

“Dat is niet de bedoeling. Het ontwerp is zó gemaakt dat er de eerstkomende vijf tot zeven jaar geen zandsuppleties nodig zouden moeten zijn, en in de natuurzone willen we dat zelfs de eerste tien jaar niet om de natuur daar de kans te geven zich te ontwikkelen. Er kan natuurlijk wel extra afslag plaatsvinden door hevige storm; dan moet de aannemer aan de slag om de schade weer te herstellen. Die werkzaamheden sturen wij dan aan. Maar we verwachten dat dit gebied zich prima zal handhaven in het spel van zee en wind, zoals langs de hele Nederlandse kust. Ook al helpen we de natuur af en toe wel een handje.”

HET WORDT MOOIER EN MOOIER...

De nieuwe kustverdediging ligt er. Maar de aankleding is nog niet af. Onder aansturing van de provincie Noord-Holland lopen er nog zo'n vijftig projecten in de regio die de zogenoemde ruimtelijke kwaliteit van het gebied verder zullen vergroten. Een greep:

- De gemeente Schagen vernieuwt het **dorpsplein 1945** in Petten dat in maart 2016 zal worden opgeleverd. Het nieuwe plein moet een mediterrane uitstraling krijgen, met een waterpartij, een fontein en een imponerend kunstwerk. De bestrating wordt aangelegd met zwart basalt: een hommage aan de oude dijk, die bovendien mooi zal contrasteren met de witte huizen er omheen en de kleurige terrasstoelen. Het ontwerp is ontstaan in nauw overleg met een groep betrokken Pettemers en de gemeente hoopt hiermee een aantrekkelijke dorpskern te creëren, waar bewoners, toeristen en ondernemers zich thuis voelen.
- Op initiatief van de heer Bigot uit Petten is een geasfalteerd voetpad aangelegd naast het nieuwe fietspad tussen Petten en Camperduin. Een prettige aanvulling voor wandelaars, mindervaliden én fietsers, want nu kan iedereen ongehinderd in zijn eigen tempo van het nieuwe gebied genieten. Het voetpad is al te gebruiken. Komende zomer wordt ter afronding een slijtlaag aangebracht.
- Vlak achter de dijkversterking heeft Natuurmonumenten in De Putten nieuwe eilandjes aangelegd in het brakke water. Vogels weten dit nieuwe foerageergebied al prima te vinden. Er is zelfs al een Siberische strandloper gespot!
- Bij strandopgang Kiefteglop komt een nieuwe parkeerplaats en een uitkijkpunt. Vanaf de duintop is er een fraai 360-graden uitzicht op de omgeving: het Zwanenwater, de bollenvelden, het dorp Callantsoog en natuurlijk de zee. De rand van het uitkijkpunt wordt vormgegeven als informatiepaneel.

KUST OP KRACHT

Informatiecentrum Kust, Zand tegen Zee
Strandweg 4, Petten. T 072 582 8765

Openingstijden vanaf 1 november:
wo - vr - za - zo van 10.00 tot 16.00 uur

“Bedankt voor uw enthousiasme, kritiek en steun de afgelopen jaren!”

Tentoonstelling Zand tegen Zee verandert mee

Plaatsvervangende trots. Zo omschrijft Tonny Veerman, gastvrouw bij bezoekerscentrum Zand tegen Zee in Petten, het gevoel dat ze bij veel bezoekers ziet.

“Sommige mensen komen hier letterlijk met open mond binnen als ze het project hebben bekeken. Zeker wanneer ze al een half jaar of langer niet geweest zijn. ‘Dat hebben wij Hollanders toch maar weer mooi geflikt’, lees ik regelmatig in het gastenboek. Dat is zó leuk om te zien.”

De tentoonstelling over de nieuwe kustversterking loopt als de spreekwoordelijke trein. Dit jaar bezochten al meer dan veertigduizend mensen het informatiecentrum om deze te bekijken. “Sinds kort vertonen we een filmpje met een compilatie van opnames die gemaakt zijn door een drone”, vertelt Tonny Veerman. “Daarin zie je in snel tempo de hele bouwfase voorbij komen: prachtig is dat.” De komende maanden wordt er geïnventariseerd hoe de tentoonstelling kan worden aangepast aan de realiteit. Zo kunnen de artist impressions van de kustversterking inmiddels vervangen worden door foto's van de nieuwe realiteit. Door vragen van bezoekers borrelen er ook nogal eens nieuwe ideeën op voor de tentoonstelling.

“Mensen vragen bijvoorbeeld vaak of het strand zo breed blijft als nu. Ik vertel dan dat het strand nu breder is dan voor de veiligheid nodig is, zodat er de eerstkomende jaren geen extra zand meer bij hoeft. De stroming, golven en wind gaan de kustversterking nu vormen. Straks bij de eerste stormen zullen we dat effect al zien: het strand wordt smaller, misschien slaat er wel een stukje duin af bij een hevige storm net zoals bij de kust elders en de scherpe randen worden afgerond. De aannemer houdt dit nauwlettend in de gaten. Het zou leuk zijn om daar in de expositie antwoord op te geven.”

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

 Provincie
Noord-Holland

Van Oord
Marine ingenuity

 Boskalis

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rijkswaterstaat en provincie Noord-Holland.

Tekst

Annelies Roon, De Schrijverij
Redactie
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rijkswaterstaat, Provincie Noord-Holland, gemeente Bergen, gemeente Schagen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Noord-Holland, Van Oord en Boskalis

Fotografie

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Cees van Egmond en aannemerscombinatie Boskalis Van Oord, Yaron Daniel en Robin Witkamp
Vormgeving en opmaak
Josta Bischoff Tulleken en Jan Mak
Druk
De Bondt